

ИСТИНСКОТО СЪКРОВИЩЕ

(ECE)

Не всички хора еднакво разбират смисъла на живота и човешкото щастие. Някои трупат богатство, единствена цел за тях е постигането на голямо материално благополучие. Често се случва така, че хората насочват всички те си усилия, жертват понякога дори и съвестта си, за да осъществят своята мечта.

Според мен истинското съкровище за всеки човек е щастието в семейството. Любовта между родители и деца, взаимната обич между братя и сестри - това една от основите на истински осмисления и щастлив човешки живот. За нас, българите, домът, семейството и родът са изиграли решаваща роля за оцеляването на народностния дух през безкрайните безпросветни години на турско робство. Топлината, получена в родния дом, съгрята от любов и уважение, не угасва в сърцето на човека през целия му живот. Тази топлина поддържа вечния огън на човешкото съществуване.

Героите в повестта "Гераците" преживяват същинско превъплъщение, когато всеки по своя начин прегазва ценностите на своето семейство. Те смятат, че истинското съкровище за човека са парите и собствеността. Именно затова синовете на стария Герак престават да зачитат родовите традиции и всеки тръгва по своя път. Прекъсването на родовите контакти между близките хора, ги превръща в озлобени и деградирани личности, които не проявяват никакво съчувствие към своите роднини. Напротив, те стават жестоки и безмилостни към тях.

Елин Пелин изобразява процесите на социални изменения, които водят до унищожаване на стария живот, нравствен порядък и традиционни селски добродетели. Разпадането на патриархалното семейство и рушенето на традиционната родова задружност води до моралната деградация и човешкото обезличаване.

Съдържанието на повестта разкрива голяма философска истина, която представлява

своеобразен лайтмотив в творбата и послание за повече човечност и духовна хармония. Тази истина с горчивина и безнадеждност произнася един от героите на повестта “Любовта бяга от човешките сърца, хората не са вече братя... животът без любов нищо не е. Лула тютюн не струва.” Тези думи красноречиво показват, че истинското съкровище за всеки човек е любовта. Изчезването на любовта и разбирателството между героите донасят им страдания и нещастия.

Отсъствието на любовта и изчезването на уважението от дома на Гераците разрушава някога хармоничното и задружно семейство. Отчуждението и самотата постепенно разрушават този дом. Всички герои един по един преживяват нравствена деградация и духовен цинизъм. Родовата идилия на прежния сговор и разбирателството в семейството на Йордан Герака се стопяват под влиянието на себичните възжелания. На мястото на радостта и удовлетвореността от задружния земеделски труд идва егоистичната атмосфера на скандали и омраза. Изчезват обичта и доверието между родители, синове и снахи, а раздори и крамоли “отравят мекия домашен покой”. Дълбоки нравствени сътресения съпътстват разложението на семейството на Гераците.

Разпадането на семейството е свързано с ярки художествени символи, които авторът използва – това са: юздите на “семеината колесница”, която старият Герак изпуска, отсичането на бора – “семеиното знаме” при подялбата на земята и мъчителните изживявания на дядо Йордан, който разбира, че причината за овълчването и свадите, за одумки и раздорите в дома му, “изпълзели като змии”, е ламтежът за свой имот, за своето богатство, изроден в безчовечност и неутолима алчност. Следното художествено сравнение убедително разкрива същността на събитията: “... всеки зейнал като ламя и иска своето да си знае... Сякаш дяволът е отворил в душите им бакалница и търгува с доброто и злото”.

Драмата на стария Герак се разкрива, когато той се сблъсква с безсърдечността и озлоблението на своите деца, със студенината и безразличието на завладените от мисълта единствено за пари и имот Божан и Павел. С психологическо майсторство писателят изобразява постепенното нравствено израждане на Божан. За него истинското и единственото съкровище представляват парите. Алчността на героя го води към “пословично скъперничество” и оттам към престъплението. Божан олицетворява характерните нови тенденции, свързани с унищожаването на традиционните селски добродетели.

Благородните усилия на стареца да върне прежния сговор са напразни. Постепенно

изчезва надеждата му, че нещо може да се промени към добро и той трагично осъзнава невъзвратимостта на отминалото. Неговите думи: “Така е тръгнало и така ще върви ...” – са изпълнени с дълбок драматизъм. Духовният и психологически крах на героя настъпва след открадването на парите му. Това действа върху него като сломяващ морален удар – “сякаш не парите, а честта на дома му беше открадната”. Затварянето му в изоставената крѝчма символизира самотата, покрусата и отчаяние. Символичният смисъл придобива и неговата смърт, с която отмира един свят – добър и човечен.

Драмата на Елин Пелиновите герои се състои в това, че търсейки материалното съкровище – парите на стария Герак, те изгубват истинското съкровище, което през цялото време е било у тях – любовта и разбирателството.

Чрез изобразяването на нравствените измерения на егоизма, отчуждението и самотата писателят отразява особеностите на времето и ценностните системи на хората. Той внушава, че истинското съкровище за всеки човек е любовта, семейството, децата, трудът, който носи полза за всички. Милосърдието и съпричастността към заобикалящите ни хора – това са основните неща, които осмислят живота ни – това са истинските съкровища, които не могат да бъдат купени с пари.